

Є. С. Пашаєва

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: доцент Л. А. Гаращук

Просодичні особливості концепту ANGER/ГНІВ у американських фільмах

Процес мовленнєвої діяльності зумовлено послідовністю збудження емоцій, що породжують у мовця певну інтенцію, яка трансформується його свідомістю в конкретний комунікативно-прагматичний смисл висловлювання. На підставі цього смислу мовець реалізує добір лексико-граматичних та фонетичних засобів його передачі.

На фонетичному, фонологічному й фоносемантичному рівнях окремі акустичні ознаки звуків емоційного висловлювання набувають у конкретному контексті, фонетичному оточенні та просодичному оформленні підвищеної експресивності. Завдяки цьому зростає їхня значущість у породженні смислу висловлювання через цілком визначені асоціації, що фіксуються в пам'яті індивіда у вигляді набору певних смислів.

Інформативною у визначенні смислу англійського емоційного висловлювання є взаємодія *просодії слова* (тон, його класифікаційні ознаки, фонація, темп вимовляння, наголос тощо) з *просодією висловлювання*. Значущі зміни ядерного тону в актуалізації відтінків смислу такого висловлювання, його емоційного забарвлення, орієнтованість висловлювання на слухача реалізуються за допомогою тонального регістру як одного з провідних параметрів мелодики [1].

Завдяки експресивній функції просодії можна говорити про *емоційне ставлення* або *емоційний стан* мовця в момент мовлення. Емоційний стан, ставлення оратора до предмета розмови легко розпізнається за тембром і темпом мовлення. Бажаючи висловити емоції, мовці вдаються до вже установлених у мові інтонаційних модуляцій, що змушує науковців говорити про спеціальні інтонаційні одиниці, які мають емоційне значення.

Емоції формують психічне життя людини, а *емоційні концепти* виступають тим засобом, за допомогою якого ми переживаємо та усвідомлюємо свої почуття. Саме дослідження емоційно забарвленого мовлення може видатися особливо плідним для розуміння ментальності певного етносу; більш того,

"розгадка правил вживання (певного слова, інтонації,) приведе нас у серце теорії емоцій і привнесе у дослідження, що включає вивчення фізіології емоцій, витонченість, якої йому, на жаль, не вистачає" [2: 344].

Емоційний концепт ANGER/ГНІВ належить до базових людських емоцій, які є універсальними для більшості культур. Гнів може бути спрямованим як на себе, так і на інших індивідуумів, по-різному при цьому оформлюючись інтонаційно. Саме тому він і визначає об'єкт зацікавленості нашого дослідження [3].

Слід зазначити, що просодичний прояв ГНІВУ характеризується наявністю тривалих граматичних пауз (зі зміною тону), логічних наголосів із нисхідним тоном, більшою інтенсивністю (силою промовляння), різкими змінами у мелодиці (підвищенням чи пониженням тону у незвичних для цього ситуаціях), пришвидшенням темпу тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Калита А. А. Система фонетичних засобів актуалізації смислу висловлювання (експериментально-фонетичне дослідження англійського емоційного мовлення). // Автореф. дисерт. д-ра філол. наук – КНЛУ. – К., 2003. – Режим доступу: <http://disser.com.ua/content/31467.html>

2. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков / Пер. с англ. А. Д. Шмелева под ред. Т. В. Булыгиной. – М.: "Языки русской культуры", 1999. – 780 с.

3. www.nbu.gov.ua/portal/natural/vkhnu/Rgf/2010_896/Spizhava_k.pdf